บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 177 ห้อง จำนวนนักเรียน 7,362 คน จัดนักเรียนแบบคละความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2 ห้องๆ ละ 40 คน จำนวนนักเรียน 80 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้เริ่มต้นโครงงานวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามขั้นตอนการสอนโดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์ จำนวน 11 แผนการจัดการเรียนรู้ เวลา 18 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้เริ่มต้นกับโครงงานวิทยาศาสตร์โดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น เขียนตามวิธีการและขั้นตอนซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการเรียนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์ แนวคิด/หลักการเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.1.2 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พุทธศักราช 2551 คู่มือครูและแบบเรียนโครงงานวิทยาศาสตร์

3.1.3 พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดวิธีสอนโดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์ เสนออาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและโครงสร้าง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา และความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมพร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.1.4 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เริ่มต้นกับโครงงานวิทยาศาสตร์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 สำรวจเรื่องที่จะทำโครงงาน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การวิเคราะห์โครงงาน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ระบุปัญหา/เรื่องที่จะทำโครงงาน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ศึกษาเอกสารหรือแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การออกแบบการทดลองและวางแผนการทำโครงงาน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การเขียนเค้าโครงของโครงงาน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 ลงมือทำโครงงาน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 การเขียนรายงานโครงงาน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 การเสนอผลงานและจัดแสดงผลงานโครงงาน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 อภิปรายผลการเรียนรู้เรื่องโครงงาน

ตารางที่ 3.1 การวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์

แผนที่	เรื่อง	มาตรฐานตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เวลา
1	เริ่มต้นกับโครงงานวิทยาศาสตร์	1. ศึกษาความหมายและประเภทของโครงงาน (เทคนิคจิ๊กซอร์)	1.1 บอก/อธิบายความหมายของโครงงาน ลักษณะเฉพาะของโครงงานแต่ละประเภท 1.2 แสดงการแยกแยะโครงงานแต่ละประเภทได้	1
2	สำรวจเรื่องที่จะทำโครงงาน	1.สำรวจเรื่องที่จะทำโครงงาน (ศึกษากรณีตัวอย่างกิจกรรมกลุ่ม)	2.1 สามารถบอกเล่าข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเรื่องที่จะทำโครงงานวิทยาศาสตร์ 2.2 เสนอชื่อเรื่องหลายๆ ชื่อที่สามารถทำเป็นโครงงานวิทยาศาสตร์ได้ 2.3 บอกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาบทคัดย่อโครงงาน	1
3	การวิเคราะห์โครงงาน	1. วิเคราะห์โครงงาน (กิจกรรมกลุ่ม)	3. ผู้เรียนบอกรายการส่วนประกอบและความสัมพันธ์เชื่อมโยงภายในตัวอย่างของโครงงานที่ศึกษา	2
4	ระบุปัญหา/เรื่องที่จะทำโครงงาน	1. การระบุปัญหา 2. การตั้งชื่อโครงงานวิทยาศาสตร์	4. ผู้เรียนระบุเรื่อง/ปัญหาที่จะทำโครงงานวิทยาศาสตร์ตามความสนใจ	2
5	ศึกษาเอกสารหรือแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	1. ศึกษาเอกสารหรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ เกี่ยวกับโครงงาน	5.1 ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการทำโครงงาน 5.2 ผู้เรียนเขียนรายการเอกสารที่อ้างอิงได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ	1

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนที่	เรื่อง	มาตรฐานตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เวลา
6	ออกแบบการทดลอง/วางแผนการดำเนินการทำโครงงาน	1. ออกแบบการทดลอง/วางแผนการดำเนินการทำโครงงาน	6. ผู้เรียนนำเสนอแผนการทดลอง/เผยการดำเนินการทำโครงงานได้	1
7	เขียนเค้าโครงของโครงงาน	1. เขียนเค้าโครงของโครงงาน	7. ผู้เรียนเขียนเค้าโครงของโครงงานได้	1
8	ลงมือทำโครงงาน	1. ลงมือทำโครงงาน	8. ผู้เรียนแสดงการปฏิบัติการตามแผนของโครงงานที่แสดงไว้ และรายงานผลการทำงานของตนเอง	4
9	การเขียนรายงานโครงงาน	1. เขียนรายงานโครงงาน	9. ผู้เรียนเขียนรายงานโครงงานได้สอดคล้องกับข้อมูล และเรื่องที่ทำและถูกต้องตามหลักการเขียนรายงาน	3
10	เสนอผลงานและจัดแสดงผลงานโครงงาน	1.เสนอผลงาน 2.จัดแสดงผลงานโครงงาน	10. ผู้เรียนจัดนิทรรศการแสดงผลงานของโครงงาน	1
11	อภิปรายผลการเรียนรู้	1.อภิปรายผลการเรียนรู้	1.1 บอก/อธิบายความหมายของโครงงาน ลักษณะเฉพาะของโครงงานแต่ละประเภท 1.2 แสดงการแยกแยะโครงงานแต่ละประเภทได้	1
รวมจำนวน (ชั่วโมง)				18

3.1.2 แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ ทั้งแบบอัตนัยและปรนัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นผสมผสาน 5 ทักษะ

กรอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ทักษะขั้นผสมผสานหรือทักษะเชิงซ้อน (Integrated Science Process Skill) ประกอบด้วยทักษะ 5 ทักษะ ได้แก่

1. การกำหนดและควบคุมตัวแปร
2. การตั้งสมมติฐาน
3. การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ
4. การทดลอง
5. การตีความหมายและลงข้อสรุป

ตารางที่ 3.2 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นผสมผสาน

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	ความหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้ของผู้เรียน
1. การตั้งสมมติฐาน (Formulating Hypothesis)	การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การคิด หาคำตอบล่วงหน้า ก่อนจะทำการ ทดลอง โดยอาศัย การสังเกตความรู้ ประสบการณ์เดิม เป็นพื้นฐานคำตอบ ที่คิดหาล่วงหน้านี้ ยังไม่ทราบหรือยัง ไม่เป็นหลักการ กฎ หรือทฤษฎีมาก่อน สมมติฐานหรือ คำตอบที่คิดไว้ ล่วงหน้ามักกล่าว ไว้เป็นข้อความที่ บอกความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรต้น (ตัวแปรอิสระ) กับ ตัวแปรตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจถูกหรือผิดก็ได้ ซึ่งจะทราบได้ ภายหลังการทดลองหา คำตอบเพื่อ สนับสนุนหรือคัดค้านสมมติฐาน ที่ตั้งไว้	หาคำตอบล่วงหน้าก่อนการทดลอง โดยอาศัยการ สังเกตความรู้และ ประสบการณ์เดิม

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	ความหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้ของผู้เรียน
2. การกำหนด นิยามเชิง ปฏิบัติการ (Defining Operationally)	การกำหนดนิยาม เชิงปฏิบัติการ หมายถึง การ กำหนดความหมาย และขอบเขตของ คำต่างๆ (ที่อยู่ใน สมมติฐานที่ ต้องการทดลอง) ให้ เข้าใจตรงกันและ สามารถสังเกตหรือ วัดได้	กำหนดความหมาย และขอบเขตของ คำหรือตัวแปรต่างๆ ให้สังเกตได้ และวัดได้
3. การกำหนด และควบคุมตัวแปร (Identifying and Controlling Variables)	การกำหนดตัวแปร หมายถึง การชี้บ่ง ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม และตัวแปรที่ต้องควบคุมใน สมมติฐานหนึ่งๆ ตัวแปรต้น คือ สิ่งที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลต่างๆ หรือสิ่งที่เราต้องการทดลองดูว่าเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดผล เช่นนั้นจริงหรือไม่ ตัวแปรตาม คือ สิ่งที่เป็นผลเนื่องมาจากตัวแปรต้นเมื่อตัวแปรต้น หรือสิ่งที่เป็นสาเหตุเปลี่ยนไป ตัวแปรตามหรือสิ่งที่เป็นผลจะเปลี่ยนตามไปด้วย ตัวแปรที่ต้องควบคุม คือ สิ่งอื่นๆ นอกเหนือจากตัวแปรต้นที่มีผลต่อการทดลองด้วย ซึ่งจะต้องควบคุมให้ เหมือนๆ กัน มิเช่นนั้น อาจทำให้ผลการทดลองคลาดเคลื่อน การควบคุมตัวแปร หมายถึง การควบคุมสิ่งอื่นๆ นอกเหนือจากตัว แปรต้นที่จะทำ ให้ผลการทดลองคลาดเคลื่อน ถ้าหากว่าไม่ควบคุมให้เหมือนๆ กัน	ชี้บ่งและกำหนด ตัวแปรต้น ตัวแปรตามและ ตัวแปรที่ต้องควบคุมได้

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	ความหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้ของผู้เรียน
4. การทดลอง (Experimenting)	การทดลอง หมายถึง กระบวนการปฏิบัติการเพื่อหาคำตอบ หรือ ทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ในการทดลองจะประกอบด้วยกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ 1. การออกแบบ การทดลอง หมายถึง การวางแผนการทดลองก่อนลงมือทดลองจริงเพื่อกำหนด 1.1 วิธีการทดลอง (ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดและ ควบคุมตัวแปร) 1.2 อุปกรณ์และ/ หรือสารเคมีที่จะต้องใช้ในการทดลอง 2. การปฏิบัติการทดลอง หมายถึง การลงมือปฏิบัติการทดลอง จริงๆบันทึกข้อมูลที่ได้ จากการทดลองซึ่งอาจจะเป็นผลการ สังเกต การวัดและอื่นๆ	1. ออกแบบการทดลองโดย 1.1 กำหนดวิธีการทดลองได้ถูกต้อง และเหมาะสมโดยคำนึงตัวแปรต้น ตัวแปรตามและตัวแปรที่ต้องควบคุมด้วย 1.2 ระบุ อุปกรณ์ และ/หรือ สารเคมี ที่จะต้องใช้ในการทดลอง 2. ปฏิบัติการทดลองและใช้อุปกรณ์ได้ถูกต้อง และเหมาะสมคล่องแคล่วและถูกต้อง
5. การตีความหมายข้อมูล และลงข้อสรุป (Interpreting Data and Conclusion)	การตีความหมาย ข้อมูล หมายถึง การแปลความหมายหรือการบรรยายลักษณะและสมบัติของข้อมูลที่มีอยู่การตีความหมายข้อมูล ในบางครั้งอาจต้องใช้ทักษะอื่นๆ ด้วย เช่น ทักษะการสังเกต ทักษะการคำนวณ เป็นต้น การลงข้อสรุป หมายถึง การสรุปความสัมพันธ์ของข้อมูลทั้งหมด	1. แปลความหมายหรือบรรยาย ลักษณะและสมบัติของข้อมูลที่มีอยู่ได้(การตีความหมาย ข้อมูลที่อาศัยทักษะการคำนวณ) 2. บอกความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีอยู่

2) สร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 30 ข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3.3 แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นผสมผสาน	จำนวนข้อ	
	ปรนัย	อัตนัย
1. ทักษะการตั้งสมมติฐาน		3
2. ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ		6
3. ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร	6	
-ตัวแปรต้น		
-ตัวแปรตาม		
-ตัวแปรที่ต้องควบคุม		
4. ทักษะการทดลอง		9
4.1. การออกแบบการทดลอง		
- วิธีการทดลอง (การกำหนดและควบคุมตัวแปร)		
- อุปกรณ์และสารที่ต้องใช้ในการทดลอง		
4.2. ปฏิบัติการทดลอง		
4.3. การบันทึกผลการทดลอง		
5. ทักษะการตีความหมายและลงข้อสรุป	3	3
รวม	9	21

การสร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ได้ยึดหลักการสร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะกรบวนการทางวิทยาศาสตร์ การวัดและการประเมิน การสร้างแบบทดสอบ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

2) วิเคราะห์เนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นผสมผสานทั้ง 5 ทักษะ

(1) ทักษะการตั้งสมมติฐาน

(2) ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

(3) ทักษะการกำหนดตัวแปรและควบคุมตัวแปร

(4) ทักษะการทดลอง

(5) ทักษะการตีความหมายและลงข้อสรุป

3) จัดทำแบบทดสอบที่มีลักษณะแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 9 ข้อ แต่ละข้อมีคะแนนเท่ากันคือ ตอบถูก 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน และข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 21 ข้อ แต่ละข้อมีคะแนนเท่ากันคือตอบถูกต้องครบถ้วนตรงตามพฤติกรรมบ่งชี้ 2 คะแนน ตอบถูกต้องตรงตามพฤติกรรมบ่งชี้บางส่วน 1 คะแนน ตอบผิดไม่ถูกต้องตามพฤติกรรมบ่งชี้ 0 คะแนน

4) นำแบบทดสอบที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

5) นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบพฤติกรรมบ่งชี้ตามทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยประเมินเป็น 3 ระดับ คือ

คะแนน +1 สำหรับข้อที่สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้

คะแนน 0 สำหรับข้อที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้

คะแนน -1 สำหรับข้อที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้

แล้วนำคะแนนมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ (IOC –Index of Item-Objective Congruence) ได้ค่า IOC 0.67-1.00 และทำการปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

6) นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วจำนวน 30 ข้อไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี จำนวน 40 คน

7) นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) ค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 0.25 - 0.77 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.23 - 0.54 โดยใช้เทคนิคร้อยละ 25 ของ Garrett ในการจัดกลุ่มคะแนนสูงและคะแนนต่ำ

8) นำข้อสอบที่ได้จากข้อ 7) จำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบแล้ว นำคะแนนที่ได้ไปหาความเที่ยงของแบบทดสอบ โดยวิธีคูเดอร์ ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87

9) จัดพิมพ์แบบทดสอบและนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มทดลอง

3.1.3 สร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์

การสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ได้ยึดหลักการสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหา การวัดและการประเมิน การสร้างแบบทดสอบ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์

2) วิเคราะห์เนื้อหาและสร้างสถานการณ์ที่สอดคลองกับเนื้อหา ที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่มักพบเห็นในชีวิตประจำวัน

3) จัดทำแบบทดสอบที่มีลักษณะแบบปรนัย 4 ตัวเลือก เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด โดยครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 7 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 28 ข้อ แต่ละข้อมีคะแนนเท่ากันคือตอบถูก 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน แบบทดสอบประกอบด้วย

(1) ความสามารถในการระบุปัญหา

(2) ความสามารถในการขั้นตั้งสมมติฐาน

(3) ความสามารถในการพิสูจน์ทดลอง

(4) ความสามารถในการสรุปผลและนำไปใช้

ตารางที่ 3.4 ประเด็นทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และพฤติกรรมบ่งชี้

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์	ความหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้ของผู้เรียน
1. ขั้นระบุปัญหา	ความสามารถระบุขอบเขตของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนดได้ โดยสามารถตอบได้ว่า อะไรคือปัญหาจากสถานการณ์นั้น	ผู้เรียนระบุปัญหาที่ต้องการแก้ไขได้
2. ขั้นตั้งสมมติฐาน	ความสามารถพิจารณา วิเคราะห์ แยะแยะสาเหตุของปัญหาได้	ผู้เรียนวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและตั้งสมมติฐานได้

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์	ความหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้ของผู้เรียน
3. ขั้นพิสูจน์ทดลอง	ความสามารถคิดค้น และเสนอวิธีการแก้ปัญหาได้	ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการทดลองเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน และเก็บรวบรวมข้อมูลได้
4. ขั้นสรุปผลและนำไปใช้	ความสามารถอธิบายถึงผลที่จะเกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหาในข้อที่ 3 ได้ว่าเป็นอย่างไร	ผู้เรียนนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลได้

4) นำแบบทดสอบที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

5) นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับขั้นตอนตามกระบวนการแก้ปัญหา โดยประเมินเป็น 3 ระดับ คือ +1 สอดคล้อง 0 ไม่แน่ใจ -1 ไม่สอดคล้อง แล้วนำคะแนนมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ (IOC –Index of Item-Objective Congruence) ซึ่งมีค่า 0.67-1.00 และทำการปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

6) นำแบบทดสอบที่ปรนัยปรับปรุงแล้วจำนวน 28 ข้อไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี จำนวน 40 คน

7) นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) ค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 0.22-0.63 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.22-1.00 โดยใช้เทคนิคร้อยละ 25 ของ Garrett ในการจัดกลุ่มคะแนนสูงและคะแนนต่ำ

8) นำข้อสอบที่ได้จากข้อ 7) จำนวน 28 ข้อ ไปทดสอบแล้ว นำคะแนนที่ได้ไปหาความเที่ยงของแบบทดสอบ โดยวิธีคูเดอร์ ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.90

9) จัดพิมพ์แบบทดสอบและนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มทดลอง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.1 ดำเนินการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์กับกลุ่มทดลองและสอนตามแผนการสอนปกติกับกลุ่มควบคุม จำนวน 18 ชั่วโมง

3.2 เมื่อเสร็จสิ้นการสอนตามแผนการสอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์กับการสอนตามแผนแบบปกติ ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์

3.3 ตรวจให้คะแนนแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐานต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมภายหลังการเรียนเพื่อวิเคราะห์ตามจุดประสงค์ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี ที่เรียนโดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์กับนักเรียนที่เรียนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for independent Sample)

4.2 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี ที่เรียนโดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์กับนักเรียนที่เรียนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for independent Sample)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย

4.2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากสูตรต่อไปนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ $\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

โดยมีการกำหนดคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็น 3 ระดับ คือ

+1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

(กัญจนา ลินทรัตนศิริกุล. 2557, น.9-53)

4.2.2 หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบทดสอบปรนัย โดยใช้สูตร KR_{20} ของคูเดอร์–ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson Method.1937) ดังนี้

$$KR_{20} : r_{tt} = \frac{k}{k-1}\left\{1 - \frac{\sum p_i q_i}{s_t^2}\right\}$$

เมื่อ r_{tt} แทนค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ

k แทนจำนวนข้อของแบบทดสอบ

p_i แทนสัดส่วนของผู้ตอบถูก

q_i แทนสัดส่วนของผู้ตอบผิด

s_t^2 แทนความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งหมด

(พร้อมพรรณ อุดมสิน. 2544, น. 126)

ซึ่งในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยคำนวณโดยใช้โปรแกรม TAP (Test Analysis Program) Version 4.2.5

4.2.3 หาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบปรนัย โดยวิธีหาอัตราส่วนระหว่างจำนวนผู้ตอบถูกในข้อนั้นกับจำนวนผู้ที่ตอบทั้งหมด จากสูตรต่อไปนี้

$$\text{ค่าความยาก (p)} = \frac{R_h + R_l}{n_h + n_l}$$

$$\text{ค่าอำนาจจำแนก (r)} = \frac{R_h - R_l}{n_h}$$

เมื่อ R_h แทนจำนวนผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มสูง

R_l แทนจำนวนผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

n_h แทนจำนวนคนในกลุ่มสูง

n_l แทนจำนวนคนในกลุ่มต่ำ

(พร้อมพรรณ อุดมสิน. 2544, น. 144)

ซึ่งในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยคำนวณโดยใช้โปรแกรม TAP (Test Analysis Program) Version 4.2.5

4.2.4 หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบทดสอบอัตนัย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach.1970: p.161) ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1}\left\{1 - \frac{\sum_{i=1}^{k} s_i^2}{s_t^2}\right\}$$

เมื่อ α แทนค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ

k แทนจำนวนข้อในแบบทดสอบ

s_i^2 แทนความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ

s_t^2 แทนความแปรปรวนของข้อสอบทั้งหมด

(พร้อมพรรณ อุดมสิน. 2544, น.128)

4.2.5 หาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบอัตนัย โดยใช้สูตรของวิทเนย์และซาเบอร์ (Whitney and Sabers.1970: p.214-215) ดังนี้

$$\text{Index of Difficulty (p)} = \frac{S_h + S_l - \left(n_t\right)\left(X_{\min}\right)}{n_t\left(X_{\max} - X_{\min}\right)}$$

$$\text{Index of Discrimination (r)} = \frac{S_h - S_l}{n_h\left(X_{\max} - X_{\min}\right)}$$

เมื่อ S_h แทนผลรวม fx ของคะแนนกลุ่มสูง

S_l แทนผลรวม fx ของคะแนนกลุ่มต่ำ

$X_{\max}$ แทนคะแนนสูงสุดที่ได้

$X_{\min}$ แทนคะแนนต่ำสุดที่ได้

n_t แทนจำนวนคนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำรวมกัน

n_h แทนจำนวนคนในกลุ่มสูง

(พร้อมพรรณ อุดมสิน. 2544, น. 147 – 148)

4.2.6 ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตรต่อไปนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^{n} X_i}{n}$$

เมื่อ $\overline{\mathrm{X}}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum_{i=1}^{n} X_i$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

(ศิริชัย กาญจนวาสี. 2545, น. 60)

4.2.7 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตรต่อไปนี้

$$s = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{n}\left(X_i - \bar{x}\right)^2}{n-1}}$$

เมื่อ S แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

$\overline{X}$ แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

x_i แทนคะแนนแต่ละตัว

n แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

(ศิริชัย กาญจนวาสี. 2545, น. 71)

4.2.8 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที (t-test for independent sample) คำนวณจากสูตรดังนี้

$$t = \frac{(\overline{X_1} - \overline{X_2}) - (\mu_1 - \mu_2)}{SD_{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2)}}$$

เมื่อ t แทนการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

$\bar{x}$ แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

U แทนค่าเฉลี่ยของประชากร

S.D. แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

(นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2557, น.10-125)